

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.1

А. О. Кладченко
аспірант кафедри теорії та історії держави і права
Університету Короля Данила

ПЕРЕХІДНИЙ ЕТАП СТАНОВЛЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ (1996–2004 РОКИ)

Право – є пріоритетом норм, певним правилом поведінки суб'єктів, на які поширюються такі норми, та є основною належного функціонування суспільства. Законодавча база кожної держави має системний характер до змін за двох умов: або відповідно до міжнародних договорів і угод, що укладені з конкретною державою, або заради інституційної модернізації та імплементації положень чинних актів до нової реалії суспільства.

Указом президента України від 7 вересня 1996 р. № 837/96 було затверджено Комплексну цільову програму боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр. У сфері боротьби з корупцією було визначено завдання по розробленню та здійсненню запобіжних заходів щодо цілковитого виключення проникнення корупції у владні структури та недопущення використання державними службовцями повноважень із корисливою метою. Було опрацьовано питання підготовки коментарів до законодавства та методичних рекомендацій щодо застосування відповідних правових норм [1].

Чіткість завдань була безперечна, були визначені відповідальні за їх виконання центральні органи виконавчої влади, але вже наступного року, з метою зміцнення правопорядку в державі, підвищення ефективності боротьби з корупцією та організованою злочинністю, забезпечення захисту прав та свобод людини і громадянина, та керуючись повноваженнями президента України, що визначені Конституцією України, Указом Президента України Леонідом Кучмою від 10 квітня 1997 р. № 319/97 було затверджено Національну програму боротьби з корупцією [2].

Заголовок згаданої програми підкреслював, що органами державної влади не було досягнуто помітних зрушень щодо протидії корупції та не було усунуто причин і умов, що сприяють такій. Було наголошено на тому, що фактично Закон України «Про боротьбу з корупцією» не виконується. Головними недоліками роботи органів у сфері протидії корупції, виходячи з даного Указу є: усунення керівників таких органів від відповідальності; прогалини у законодавстві; неузгодженість міри покарання за злочини з елементом корупції; зятя-

гувальність процесу внесення змін до нормативно-правових актів.

На наш погляд, основною проблемою невиконання таких норм була багатофункціональність державних органів, що ведуть боротьбу з корупцією. Проблема дублювання функцій державними органами висвітлена в Указі Президента України від 7 вересня 1996 р. № 837/96, а проблема порушення термінів була вирішена постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 1998 р. № 114 «Про терміни виконання заходів, передбачених Комплексною цільовою програмою боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр.» [3]. (До речі, несинхронізованість актів є теж недоліком законодавств. На прикладі вищезазначених актів зробимо аналіз: Указ Президента України від 7 вересня 1996 р. № 837/96 дотепер чинний, тоді як постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 1998 р. № 114 вже втратила чинність – А. К.).

П. 2 постанови Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1997 р. № 388 «Про затвердження плану заходів організаційного забезпечення реалізації Національної програми боротьби з корупцією» було встановлено персональну відповідальність міністрів і керівників інших центральних органів виконавчої влади за стан виконання вказаної програми та зобов'язано щомісячно інформувати Кабінет Міністрів України про стан її виконання [4].

Несистемність нормативно-правових актів щодо звітування та перебігу виконання (зокрема й дотримання) норм чинного законодавства у сфері протидії корупції незрозуміла щодо послідовності його виконання. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 616 «Про порядок звітування органів виконавчої влади про дотримання вимог Закону України «Про боротьбу з корупцією»» (редакція втратила чинність) [5] було встановлено, що до звіту про дотримання вимог Закону України «Про боротьбу з корупцією» додатково подається інформація про порушення державними службовцями зазначено Закону, з усією детальною інформацією про порушника, зокрема, про посаду, особисті дані, вид покарання та судові рішення.

Натомість постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 1997 р. № 763 «Про хід виконання законів України, рішень Президента України та Кабінету Міністрів України з питань боротьби з корупцією і злочинністю та звіти керівників центральних органів виконавчої влади щодо виконання Законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією»» наголошується на тому, що міністерствами й іншими центральними органами виконавчої влади, безперечно, вжито заходів щодо запобігання корупції, але суттєвих результатів немає. Наголошується на тому, що звіти, подані керівниками, не мають критичного аналізу причин корупційних і злочинних проявів [6].

Якщо раніше йшлося про персональну відповідальність керівників, то в даному акті йдеться лише про звернення уваги на зволікання виконання Комплексної цільової програми та на незадовільну організацію виконання законодавства.

Окремим прикладом є п. 4 цієї постанови, де передбачено порушити перед Президентом України питання про звільнення із займаної посади міністра вугільної промисловості Ю. Русанцова – за незабезпечення виконання покладених на Міністерство завдань, але замість цього, Указом Президента України Л. Кучми від 25 липня 1997 р. № 686/97 було звільнено Ю. Русанцова з посади міністра вугільної промисловості України у зв'язку з відставкою Кабінету Міністрів України [7].

Згадується цитата зі статті Оксани Пахльовської «Протестуючий розум», що була надрукована в другому виданні Ліни Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала»: «Формально є держава, яка працює проти потреб власного суспільства, відчужена від культури цієї країни, що є для такої влади лише «бізнес-територією», – і є культура, яка не ідентифікує себе з наявною державою, відчужується від неї, перетворюючи концепцію держави у простір гри, спекуляцій і знецінення самої ідеї держави» [8].

Вказуючи норму постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 1998 р. № 345 «Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади Закону України «Про боротьбу з корупцією» та Національної програми боротьби з корупцією, неодмінно варто зазначити, що для посилення боротьби з корупцією фактично не застосовуються норми Закону України «Про боротьбу з корупцією» [9]. Чому так склалося? Неодмінно треба звернутися до самого Закону та проаналізувати його положення.

Закон України «Про боротьбу з корупцією», що був підписаний Президентом України Л. Кучмою 5 жовтня 1995 р., № 356/95-ВР [10], впродовж факту його існування змінював свою редакцію (офіційну) 17 разів. У травні 2017 р. остання

редакція цього закону втратила чинність (5 січня 2011 р.).

На наш погляд, такий базовий закон є основою для використання всіх механізмів для подолання корупції, а найважливішою його функцією є саме створення такого єдиного механізму для застосування та визначення термінів і правильного тлумачення. В усіх редакціях Закону України «Про боротьбу з корупцією», у ст. 1 є єдине поняття корупції, а саме – діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

Суб'єктами корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних із корупцією (ст. 2 Закону «Про боротьбу з корупцією» в редакції, що діяла з 16 листопада 1995 р.) є державні службовці та народні депутати України, народні депутати Автономної Республіки Крим, депутати та голови місцевих Рад народних депутатів.

Коло суб'єктів змінюється разом із внесенням змін до Закону України «Про боротьбу з корупцією» Законом України від 11 липня 2002 р. № 90–IV, до яких включено посадових осіб місцевого самоврядування.

Значно ширшим є коло суб'єктів відповідно до ст. 2 Закону, починаючи з редакції від 23 лютого 2006 р. до останньої редакції від 5 січня 2011 р., де зазначено, що за корупційні діяння й інші правопорушення, пов'язані з корупцією, на підставі цього Закону несуть відповідальність такі особи, уповноважені на виконання функцій держави: державні службовці; прем'єр-міністр України, перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри; народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад; посадові особи місцевого самоврядування; військові посадові особи Збройних сил України й інших військових формувань (крім військовослужбовців строкової служби).

До речі, вказаний проект закону було внесено народним депутатом Верховної Ради України С. Косіоновим (реєстр. № 5315-1 від 14 квітня 2004 р.) [11]. Метою проекту закону було (про що і йдеться в Пояснювальній записці – А. К.) внесення змін до Закону України «Про боротьбу з корупцією» щодо уточнення переліку суб'єктів корупційних діянь, визнаного Заходами щодо усунення причин та умов, які сприяють злочинним проявам і корупції, затвердженими Указом Президента України від 9 лютого 2004 р. № 175/2004.

Різноманітність проектів законів України щодо внесення змін до Закону України «Про боротьбу з корупцією» свідчить про незбалансованість думки народних депутатів України та неузгодженість

дій між громадянами й урядом. Дублювання норм нормативно-правових актів заборонено українським законодавством, тому і велика маса таких проектів не була підтримана більшістю, як наслідок, вони не були підписані президентом України.

Доречно загадати уривок із праці Олега Ольжича «Дух руїни. По сторінках історії»: «Положення нормативно-правових актів є дієвими тільки тоді, коли вони дійсно втілюються на практиці, а політики дійсно і совісно дотримуються таких норм. Політична брехня – безумовний наслідок того, що політик вимушений правити у світі, який сам по собі не є морально добрим. Протистояння між політикою та мораллю зберігалось до сьогодні, незалежно від того, говоримо ми про ідеальні умови чи про фактичні, і незалежно від того, розглядаємо ми демократичні суспільства чи недемократичні» [12].

Наступним кроком у сфері подолання корупції в Україні було ухвалення Указу Президента України від 24 квітня 1998 р. № 367/98 «Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998–2005 рр.». По суті, така Концепція є гарним «твором» на тему «Чому корупція є в житті України?». Розділи Концепції є гарним посібником для людей, що захочуть дізнатися про історію корупції в Україні. У чому небезпечність корупції в положеннях Концепції? Вона підриває авторитет держави; суттєво обмежує конституційні права і свободи людини і громадянина; порушує принципи верховенства права; призводить до гальмування та викривлення соціально-економічних реформ [13].

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 1999 р. № 799 було затверджено План заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією, на 1999 р. Так, наголошувалося на продовженні роботи з реалізації заходів Комплексної цільової програми боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр., Концепції боротьби з корупцією на 1998–2005 рр. та Програми невідкладних заходів, які спрямовані на боротьбу з корупцією і підлягають здійсненню в 1998 р., відповідно до експертів Ради Європи та Світового банку [14].

Основними заходами було визначено продовження роботи з підготовки проектів нормативно-правових актів щодо внесення змін і доповнень до законодавства з питань протидії корупції, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1220; доцільність запровадження спеціальних норм відповідальності за вчинення окремих корупційних діянь, а також діянь, вчинення яких перешкоджає боротьбі з корупцією; питання з визначення ефективності діючої процедури прийняття на посади державних службовців і механізму контролю щодо заборони обіймання посад у державних органах особами, які звільнені з державної служби за корупційні діяння або скоїли інші злочини.

Ключовий перелік проектів нормативно-правових актів із питань протидії корупції було затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1220 «Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади актів законодавства про державну службу та боротьбу з корупцією», а саме: Кодекс загальних правил поведінки державного службовця; Кодекс честі працівників правоохоронних органів; Кодекс честі суддів; та про запровадження діяльності Національного бюро розслідування України [15].

Особисте ставлення державного службовця та його свідомість діяти за принципом права, дотримуючись правових норм, є нагальною потребою для розробленням нормативно-правових актів, що будуть чітко регламентувати «моральну» сторону державного службовця.

Якщо розбирати посадові обов'язки державного службовця по частинам більш детально, не варто їх ототожнювати із совістю та мораллю, а може, і з етикою, бо не завжди вони відіграють ключову роль у вирішенні тих чи інших питань. П. 5 Загальних положень Загальних правил поведінки державного службовця встановлено, що поведінка державних службовців має відповідати очікуванням громадськості та забезпечувати довіру суспільства до державної служби [16].

На той час (1999–2000 рр. – А. К.) була чинна редакція Закону України «Про державну службу», в якій містився текст Присяги державних службовців: «Повністю усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити народові України, суворо дотримувати Конституції та законів України, сприяти втіленню їх у життя, зміцнювати їх авторитет, охороняти права, свободи і законні інтереси громадян, з гідністю нести високе звання державного службовця, сумлінно виконувати свої обов'язки» [17].

Громадськість в будь-якому випадку усвідомлює, що державна служба – це служба перед державою та суспільством, що існує присяга державного службовця, що є певні моральні оцінки якості роботи державних службовців, але навіть знову дублювати норми законодавства, що можна, а що не можна робити державним службовцям на державній службі, якщо треба внести зміни до низки законів і чітко прописати, що таке етика, що може бути в разі її порушення та наслідки.

Проект Кодексу поведінки державних службовців був поданий до Верховної Ради України 2 червня 2004 р. за реєстраційним № 5585, де зазначалося: «Цей Кодекс визначає стандарти та норми поведінки і етики державних службовців, гарантії їх дотримання і відповідальність за їх порушення. Він призначений для інформування фізичних та юридичних осіб про те, якої поведінки

вони вправі очікувати від державних службовців» [18].

Завдання дійсно розкривали основну мету Кодексу, а саме: забезпечення довіри суспільства та громадян до державної служби; забезпечення ефективного здійснення завдань і функцій державних органів; профілактика корупції в державних органах; розширення можливостей впливу громадськості на оцінку й якість діяльності державних органів.

Кожен має залишатися собою та повинен бути готовим поставити моральні вимоги тієї чи іншої посади перед вищим судом власних моральних суджень. Якщо політики опиняються в ситуаціях, які вимагають аморальних кроків, вони повинні відмовитися від таких обов'язків і обдумати можливість їх зречення в ім'я власного морального кодексу. Сюзен Мендус у своїй книзі «Політика та мораль» зазначає: «Якщо інтуїтивно розглянути таке розуміння власного «Я» та офіційної ролі, можна побачити, що воно в дечому справедливе, коли ми призначаємо людей на офіційні посади, ми хочемо, щоб вони були чимось більшим, аніж просто каналами передачі команд, виконання яких вимагає їхня посада, і якщо та чи інша особа за жодних умов не готова поставити під питання обов'язки, котрі покладаються на неї її офіційною посадою, то це викликає занепокоєння. Навіть більше, є підстави не допускати таку особу на офіційні посади» [19].

Зазначений проект Кодексу також не знайшов підтримки у Верховній Раді України та не був ухвалений, а 9 листопада 2004 р. заслухано питання, визначене постановою Верховної Ради України «Про відхилення проекту Кодексу поведінки державних службовців України», який далі було знято з розгляду.

Наступним кроком була спроба ухвалення Кодексу професійної етики суддів, що був затверджений V з'їздом суддів України 24 жовтня 2002 р. Основні норми спрямовані на вирішення етичних питань, пов'язаних зі статусом судді. Водночас судді повинні прагнути додержуватися таких правил у професійній, громадській діяльності та приватному житті заради утвердження незалежності й неупередженості судової влади, зміцнення її авторитету в суспільстві. Цікавою є також ст. 12 Кодексу, за якою суддя має докладати всіх зусиль до того, щоб, на думку розсудливої, законслухняної та поінформованої людини, його поведінка була бездоганною [20].

Цікавою та таємною була історія запровадження Кодексу честі працівників правоохоронних органів у той час. Скориставшись різноманітними пошуковими програмами в Інтернеті, знайти проекти актів, що могли бути або були ухвалені для запровадження такого Кодексу, неможливо. Якщо провести аналіз законодавства в цій сфері

кілька років потому, можна знайти наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 лютого 2012 р. № 155 «Про затвердження Правил поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України», що був зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 квітня 2012 р. за № 628/20941 (втратив чинність) [21].

Совість, професійний обов'язок, честь і гідність є головними моральними орієнтирами на службовому шляху захисника правопорядку і становлять моральний стрижень особистості працівника органів внутрішніх справ, а професійний обов'язок працівника полягає в безумовному виконанні закріплених Присягою, законами та професійно-етичними нормами завдань щодо забезпечення надійного захисту правопорядку, законності, громадської безпеки.

Що стосується Присяги, то варто зазначити, що текст Присяги працівника органів внутрішніх справ Української Радянської Соціалістичної Республіки (далі – УРСР), що був затверджений постановою Ради Міністрів УРСР від 17 квітня 1991 р. № 95, був змінений менш ніж за рік постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1991 р. № 382 «Про затвердження нового тексту Присяги працівника органів внутрішніх справ України», якою змістовно текст присяги не змінився, окрім виключення фрази «<...> Клянуся незалежно від своїх політичних переконань, мужньо і рішуче, не шкодуючи своїх сил і життя, боротися зі злочинністю, захищати від протиправних посягань життя, здоров'я, права і свободи громадян, державний устрій і громадський порядок» (наразі вказаний документ втратив чинність) [22].

Ще одним з основних нормативно-правових актів, що ухвалений постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1220 «Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади актів законодавства про державну службу та боротьбу з корупцією», був нормативно-правовий акт, який мав би регулювати діяльність Національного бюро розслідувань України.

Указом президента України від 24 квітня 1997 р. № 371/97 «Про Національне бюро розслідувань України» [23] утворено Національне бюро розслідувань України та визначено основні напрями його діяльності, завдання, яких було два: проведення відповідно до законодавства України досудового слідства й оперативно-розшукових заходів в особливо складних кримінальних справах про злочини, які становлять підвищену суспільну небезпеку, та проведення інформаційно-аналітичної роботи з метою виявлення й усунення причин і умов, що сприяють корупції та вчиненню інших небезпечних злочинів, прогнозування динаміки злочинності в суспільстві.

Згодом, постановою Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1998 р. № 1780 «Питання Національного бюро розслідувань» [24] було встановлено граничну чисельність працівників Національного бюро розслідувань у кількості 10 000 одиниць завдяки перерозподілу і скороченню штатної чисельності правоохоронних органів і дозволено Національному бюро розслідувань мати п'ятьох заступників директора Національного бюро розслідувань, зокрема й одного першого, а також колегію в кількості 9 осіб (редакція постанови 19 березня 2008 р. – А. К.). До речі, вказана постанова, у редакції, що діяла від 12 листопада 1998 р., мала гриф «Не для друку», що був скасований для обмежень доступу і позбавлений позначки «Не для друку» розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 р. № 490-р.

Щоб започаткувати належну роботу Національного бюро розслідувань, президентом України було внесено на розгляд Верховної Ради України проект закону України (як невідкладний) від 26 листопада 1998 р., реєстраційний № 2266 [25]. У законопроекті зазначалося, що Національне бюро розслідувань України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує ведення боротьби з організованою злочинністю, корупцією та іншими злочинами, що становлять підвищену суспільну небезпеку, створюють загрозу конституційним правам і свободам людини та громадянина, життєво важливим інтересам держави, і несе відповідальність за стан виконання покладених на нього завдань.

Однак тернистий і довгий шлях вказаного законопроекту не знайшов підтримки з огляду на його першочерговість і важливість у належному започаткуванні діяльності Національного бюро розслідувань України. Як проект нормативно-правового акта він був розглянутий Верховною Радою України, але 2 березня 1999 р. не був підтриманий.

Якщо узагальнити всі сесії Верховної Ради України III скликання, проект закону України «Про Національне бюро розслідувань України» подавався чотири рази, а саме: 26 листопада 1998 р., реєстраційний № 2266; 12 червня 2000 р., № 4126-д; 21 жовтня 1999 р., реєстраційний № 4126-2; 24 листопада 1999 р., № 4126-3. Жоден із вказаних законопроектів не був підписаний президентом України, а Національне бюро розслідувань України не змогло розпочати виконання своїх функцій, оскільки на той час, а саме, 15 грудня 1999 р., президент України підписав Указ за № 1573/99 «Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади», яким Національне бюро розслідувань України було ліквідовано [26].

Висновки. Стаття ґрунтується на аналізі нормативно-правових актів, що регулюють питання подолання корупції в 1996–2004 рр. Аналіз доз-

воляє читачеві зрозуміти систему таких актів і зконцентрувати увагу на недоліках норм, що були імплементовані. Особлива увага приділяється поняттю етики на державній службі й узагальнюється, що саме чесне внутрішнє ставлення державного службовця до своєї роботи повинно бути основою для запобігання проникненню корупції у сферу суспільного буття.

Література

1. Про Комплексну цільову програму боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр. : Указ Президента України від 17 вересня 1996 р. № 837/96. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/837/96>.
2. Про Національну програму боротьби з корупцією : Указ Президента України від 10 квітня 1997 р. № 319/97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/319/97>.
3. Про терміни виконання заходів, передбачених Комплексною цільовою програмою боротьби зі злочинністю на 1996–2000 рр. : постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 1998 р. № 114 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/114-98-%D0%BF>.
4. Про затвердження плану заходів організаційного забезпечення реалізації Національної програми боротьби з корупцією : постанова Кабінету Міністрів України від 24 квітня 1997 р. № 388 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 84.
5. Про порядок звітування органів виконавчої влади про дотримання вимог Закону України «Про боротьбу з корупцією» : постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1997 р. № 616 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 26.
6. Про хід виконання законів України, рішень Президента України та Кабінету Міністрів України з питань боротьби з корупцією і злочинністю та звіти керівників центральних органів виконавчої влади щодо виконання законів України «Про державну службу» та «Про боротьбу з корупцією» : постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 1997 р. № 763 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/763-97-%D0%BF>.
7. Про звільнення Ю. Русанцова з посади міністра вугільної промисловості України : Указ Президента України від 25 липня 1997 р. № 686/97 // Урядовий кур'єр. – 1997. – № 135–136.
8. Пахльовська О. Протестуючий розум / О. Пахльовська // Ліна Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала». Серія «Підризна література». – 2-ге вид. – К. : Видавництво ПрАТ «Українська прес-група», 2014. – С. 7–8.
9. Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади Закону України «Про боротьбу з корупцією» та Національної програми боротьби з корупцією : постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 1998 р. № 345 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/345-98-%D0%BF>.
10. Про боротьбу з корупцією : Закон України від 5 жовтня 1995 р. № 356/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 34. – Ст. 266.
11. Про боротьбу з корупцією (щодо суб'єктів корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією) : проект закону про внесення

змін до Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=17803.

12. Ольжич О. Українська історична свідомість : Дух руїни / О. Ольжич. – 2-ге вид. – К. : Видавництво ПрАТ «Українська прес-група», 2013. – С. 28.

13. Про Концепцію боротьби з корупцією на 1998–2005 рр. : Указ Президента України від 24 квітня 1998 р. № 367/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 17. – Ст. 621.

14. Про план заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією, на 1999 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 1999 р. № 799 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 19. – Ст. 832.

15. Про стан виконання центральними і місцевими органами виконавчої влади актів законодавства про державну службу та боротьбу з корупцією : постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. № 1220 // Урядовий кур'єр. – 1998. – № 163–164.

16. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця : Наказ Голодержслужби України від 23 жовтня 2000 р. № 58 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0783-00>.

17. Про державну службу : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

18. Проект Кодексу поведінки державних службовців України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=18243.

19. Мендус С. Політика та мораль / С. Мендус. – К. : Темпора, 2010. – С. 134.

20. Кодекс професійної етики судді [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ki.court.gov.ua/tu11/14/47/>.

21. Про затвердження Правил поведінки та професійної етики осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 лютого 2012 р. № 155 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0628-12>.

22. Про затвердження нового тексту Присяги працівника органів внутрішніх справ України : постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1991 р. № 382 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/382-91-%D0%BF>.

23. Про Національне бюро розслідувань України : Указ Президента України від 24 квітня 1997 р. № 371/97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/371/97>.

24. Питання Національного бюро розслідувань : постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1998 р. № 1780 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 49. – Ст. 1616.

25. Про Національне бюро розслідувань України : проект закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=5026.

26. Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1573/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50. – Ст. 2435.

Анотація

Кладченко А. О. Перехідний етап становлення антикорупційного законодавства України (1996–2004 роки). – Стаття.

Стаття присвячена аналізу нормативно-правових актів, що стосуються системи подолання корупції в Україні й етичних норм державних службовців і правил поведінки на державній службі для запобігання створенню негативних чинників, що можуть спричинити корупцію в діях високопосадовців.

Ключові слова: корупція, нормативно-правовий акт, держава, закон, кодекс етики, державна служба.

Аннотация

Кладченко А. А. Переходный этап становления антикоррупционного законодательства Украины (1996–2004 годы). – Статья.

Статья посвящена анализу нормативно-правовых актов, касающихся системы противодействия коррупции в Украине, этических норм государственных служащих, а также правил поведения на государственной службе для предотвращения негативных факторов, которые могут стать причиной коррупционных деяний в действиях высокопоставленных чиновников.

Ключевые слова: коррупция, нормативно-правовой акт, государство, закон, кодекс этики, государственная служба.

Summary

Kladchenko A. O. Intermediate stage of formation of Ukrainian anticorruption law (1996–2004). – Article.

The article analyzes legal acts of Ukraine that regulate mechanism of preventing corruption and special ethic borders of civil service's behavior that can be cause of negative factors for corruption acts.

Key words: corruption, legal act, state, law, Ethic Code, civil service.